O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT CHET TILLAR INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"

I.M.Tuxtasinov

2022-yil "30" 06

KONFLIKTSHUNOSLIK VA FAVQULODDA VAZIYATLAR FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi: 300 000 – Ijtimoiy fanlar, Jurnalistika va axborot

Ta’lim sohasi: 320 000 – Jurnalistika va axborot

Ta’lim yo‘nalishi: 60320100 – Jurnalistika (xalqaro jurnalistika)

Samarqand-2022

Fan/modul kodi KFV1604		O‘quv yili 2024-2025	Semestr 6	ECTS – Kreditlar 4
Fan/modul turi Majburiy		Ta’lim tili O‘zbek/rus	Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Konfliktshunoslik va favqulodda vaziyatlar	48	72	120

2\.

I. Fanning mazmuni:

O‘quv fanining maqsadi – bakalalavr bosqichidagi talabalariga hozirgi zamon konfliktshunoslik va favqulodda vaziyatlar bo‘yicha nazariy bilimlar berish; jahon olimlarining jurnalistika sohasida yaratgan va ma’lum darajada muhim ahamiyatga molik nazariy ishlari bilan talabalarni tanishtirish; Konfliktshunoslik va favqulodda vaziyatlar fani bo‘yicha mustaqil ilmiy tadqiqot ishlarini olib borishga o‘rgatish.

Fanning vazifasi – talabaning “Konfliktshunoslik va favqulodda vaziyatlar” fani asosida bozor munosabatlari konsepsiyasi, boshqarish va marketing asosida qarorlarini qabul qilish ko‘nikmalarini shakllantirish.

II. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlar)

Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. “Konfliktshunoslik va favqulodda vaziyatlar” kursiga kirish.

2-mavzu. Konfliktlar ijtimoiy fenomen sifatida.

3-mavzu. Konfliktlar tipologiyasi va dinamikasi.

4-mavzu. Konfliktlarning mafkuraviy omillari.

5-mavzu. Favqulodda vaziyatlar konfliktlarning shakllanishi, yangiliklar, faktlar va mish-mishlarning farqlari.

6-mavzu. Favqulodda vaziyatlarda axborot manbalarini tekshirish prinsiplari.

7-mavzu. Favqulodda vaziyatlar yoritishda etika asoslari, shaxsiy ma’lumotlar, shaxsiy daxlsizlik qoidalari.

8-mavzu. Favqulodda vaziyatlarni yoritishda shaxsiy, raqamli va texnik xavfsizligi.

9-mavzu. Favqulodda vaziyatlarda fuqarolik jurnalistikasi va voqea joyidan reportajlar.

10-mavzu. Favqulodda vaziyatlarda konfliktlarni bartaraf etish texnologiyalari, uning shakllari va usullari.

11-mavzu Konfliktlar dinamikasini o‘rganishda OAVning o‘rni va roli.

12-mavzu Konfliktlarni muvofiqlashtirishda xalqaro tashkilotlarning o‘rni va roli.

Ma’ruza mashg‘ulotlari multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada akadem guruhlarga o‘tiladi. Mashg‘ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o‘tiladi, qo‘llaniladigan texnologiyalar mazmuni o‘qituvchi tomonidan belgilanadi. Ko‘rgazmali materiallar va axborotlar multimedia qurilmalari yordamida uzatiladi.

III. Seminar mashg‘ulotlari bo‘yicha ko‘rsatma va tavsiyalar:

Seminar mashg‘ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1-mavzu. Sardobada bo‘lib o‘tgan voqea joyidan OAV sharhi va materiallari tahlili.

2-mavzu. Sardobada bo‘lib o‘tgan voqea joyidan fuqarolik jurnalistikasi va bloggerlar tayyorlagan kontent tahlili.

3-mavzu. Favqulodda vaziyatlarda gender masalalari va ayol jurnalistlarga nisbatan tazyiq.

4-mavzu. Tabiiy ofatlarni yoritish asoslari va talablari.

5-mavzu. Irqiy va diniy muammolarga asoslangan ziddiyatli vaziyatlarni yoritish.

6-mavzu. Urush va qurolli to‘qnashuvlar joyida faoliyat olib borish standartlari va qoidalari.

7-mavzu. Qalbaki ijtimoiy tarmoq akkauntlarini tekshirish va favqulodda vaziyatlarda dezinformatsiya manbalarini fosh qilish.

8-mavzu. BBC, AP kabi irqiy media korporatsiyalarda favqulodda vaziyatlarni yoritish standartlari.

9-mavzu. O‘zbekistonda ro‘y bergan favqulodda vaziyatlarni yoritishda faol OAV va jurnalistlar tajribasi.

10-mavzu. O‘zbekistonda ro‘y bergan favqulodda vaziyatlarni yoritishda voqea joyidan reportajlar tahlili.

11-mavzu. Konfliktlarning global mintaqaviy va mahalliy turlari tushunchasi va mohiyati. Konfliktlar turlarining o‘zaro aloqadorligi va o‘zaro bir-biriga bog‘liqligi.

12-mavzu. Mintaqaviy konfliktlar: klassifikatsiyasi, tipologiyasi va xarakterli belgilari.

Seminar mashg‘ulotlarda amaliy materiallardan izohlashni talab qiladigan muammoli masalalar muhokama qilinadi va bahslar yuritiladi, shuningdek,

olimlarning fikrlari tanqidiy ko'z bilan muhokama qilinadi. Bunda kursning nazariy materialini o'zlashtirilganligini tekshirish va olgan bilimlarini amaliyotda ishlata bilishni o'rgatish; sintaktik birliklarni modellashtirish tamoyillarini va ulardan foydalana olishni o'rgatish; talabalarni kursning ma'ruza qismidagi ma'lum bir mavzulari bo'yicha prezentatsiyalar tayyorlashni o'rgatish kabi masalalarga katta e'tibor qaratiladi.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular: millatlar tashkiloti

1-mavzu. Terrorchilarning jinoyatchilik maqsadlarida ishlatiladigan odatdagi va "yangi" vositalar.

2-mavzu. Terrorchilarning jinoyatchilik maqsadlarida ishlatiladigan odatdagi va "yangi" vositalar.

3-mavzu. Terrorchilik aktlari tayyorgarlik ko'rish va ularni amalga oshirish taktikalari.

4-mavzu. BMT bosh assambleyasi, Bosh kotibi va xavfsizlik Kengashining konfliktlarni bartaraf etishdagi ishtiroki va ularning vakolatlari.

5-mavzu. Raqobatlilik, hamkorlikni moslashish, murosa qilish, kelishmaslik xususiyatlari.

6-mavzu. Raqobatlilik, hamkorlikni moslashish, murosa qilish, kelishmaslik xususiyatlari.

7-mavzu. Shaxslar o'rtasida konfliktlarni hal qilish usullari.

8-mavzu. Ijtimoiy konfliktlarni hal qilishda tafakkurning sharqona usulidan foydalanish.

9-mavzu. Favqulodda vaziyatlar yoritishda etika asoslari.

10-mavzu. Favqulodda vaziyatlar yoritishda etika asoslari.

11-mavzu. Jurnalist va ma'lumotlar xavfsizligi talablari.

12-mavzu. Jurnalist va ma'lumotlar xavfsizligi talablari.

13-mavzu. Favqulodda vaziyatlarda voqea joyidan reportaj tayyorlash.

14-mavzu. Favqulodda vaziyatlarda voqea joyidan reportaj tayyorlash.

15-mavzu. Konfliktlarni bartaraf etish strategiyasi metodologik asoslari.

16-mavzu. OAV jamoatchilik fikrlarini shakllantiruvchi vosita sifatida.

17-mavzu. OAV jamoatchilik fikrlarini shakllantiruvchi vosita sifatida.

18-mavzu. Xalqaro tashkilotlarning hozirgi zamon ijtimoiy siyosiy jarayonlarga ta'siri.

19-mavzu. Xalqaro tashkilotlarning hozirgi zamon ijtimoiy siyosiy jarayonlarga ta'siri.

20-mavzu. Favqulodda vaziyatlarni yoritishga hozirlik, jurnalist xavfsizligi.

21-mavzu. Favqulodda vaziyatlarni yoritishga hozirlik, jurnalist xavfsizligi.

22-mavzu. Poynter platformasi bilan tanishish.

23-mavzu. Poynter platformasida keltirilgan axborot manbalarini tekshirish vositalaridan foydalanib ko'rish.

24-mavzu. Ijtimoiy tarmoqlarda millatlararo, diniy, irqiy nizolarni keltirib chiqarishga qaratilgan soxta akkauntlarni aniqlovchi vositalar bilan tanishish.

25-mavzu. Ijtimoiy tarmoqlarda millatlararo, diniy, irqiy nizolarni keltirib chiqarishga qaratilgan soxta akkauntlarni aniqlovchi vositalar bilan tanishish.

26-mavzu. OAV va tahririyatlarda favqulodda vaziyatlarni yoritishga hozirlikni yaratish va rivojlantirish asoslari.

27-mavzu. OAV va tahririyatlarda favqulodda vaziyatlarni yoritishga hozirlikni yaratish va rivojlantirish asoslari.

28-mavzu. O'zbekistonda favqulodda va ziddiyatli vaziyatlarini yoritish tajribasi va muammolari.

29-mavzu. O'zbekistonda favqulodda va ziddiyatli vaziyatlarini yoritish tajribasi va muammolari.

30-mavzu. Qaynoq nuqtalardan, ziddiyatli zonalardan yangilik uzatishdi zamonaviy tajriba namunalari.

31-mavzu. Qaynoq nuqtalardan, ziddiyatli zonalardan yangilik uzatishdi zamonaviy tajriba namunalari.

32-mavzu. Qurolli konkfliktlar paydo bo'lishi va ularning hal qilishda siyosiy elitaning o'rni.

33-mavzu. Qurolli konkfliktlar paydo bo'lishi va ularning hal qilishda siyosiy elitaning o'rni.

34-mavzu. Diniy, etnik konfliktlarning shakllanishi mexanizmlari.

35-mavzu. Diniy, etnik konfliktlarning shakllanishi mexanizmlari.

36-mavzu. Hozirgi davr sharoitida xalqaro terrorizm bilan kurashning holati va muammolari.

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdim qilish tavsiya etiladi. Fanni o'qitish jarayonida talaba interfaol usullar vositasida mustaqil ta'lim olishga rag'batlantiriladi. Talabadan fan bo'yicha mustaqil o'rgangan bilimlarini auditoriyada turli xil interaktiv uslublar orqali namoyish qila olishi va boshqalarga o'rgata olishi talab etiladi.

3.

V. Ta'lim natijalari/ Kasbiy kompetensiyalar

Talaba bilishi kerak:

- bakalavriat talabalarining jurnalistika sohasidagi nazariy bilimlarini

	chuqurlashtirish konfliktshunoslik va favqulodda vaziyatlar fanining obyekti va predmetining ilmiy asoslari, OAV va tahririyatlarda favqulodda vaziyatlarni yoritishga hozirlikni yaratish va rivojlantirish asoslari kabi bilimga; • O'zbekistonda favqulodda va ziddiyatli vaziyatlarini yoritish tajribasi va muammolari, qaynoq nuqtalardan, ziddiyatli zonalardan yangilik uzatishda zamonaviy tajriba namunalarini yaratish malakalariga; • Diplomatik sohasidagi ilmiy izlanishlarning ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirish, diplomatik faktlariga nisbatan mustaqil va tanqidiy ko'nikmalarni shakllantirish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.
4.	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar; • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	**VII. Kreditlarni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va oraliq nazoratda berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.
6.	**Asosiy adabiyotlar:** 1. Белая Е. Теория и практика межкультурной коммуникации учеб. пособие / Е. Белая. - Москва : Форум, 2013. - 128 с. 2. Зинченко, В. Г. Межкультурная коммуникация. От системного подхода к синенргетической парадигме учеб. пособие / В. Г. Зинченко, В. Г. Зусман, З. И. Кирнозе. — Москва : ФЛИНТА, 2016. - 224 с. 3. Садохин, А. П. Межкультурная коммуникация: учебное пособие для вузов / А. П. Садохин. - Москва: Альфа-М: ИНФРА-М, 2013. - 288 с. **Qo'shimcha adabiyotlar:** 4. Анисимова, Е. Е. Лингвистика текста и межкультурная коммуникация учеб. пособие для вузов / Е. Е. Анисимова. - Москва: Издательский Центр «Академия», 2003. - 128 с. 5. Арутюнова, Н. В. Язык и мир человека/ Н. В. Арутюнова. -Москва: Правда, 1990. - 168 с. 6. Астафурова, Т. Н. Лингвистические аспекты межкультурной деловой коммуникации / Т. Н. Астафурова. - Москва, 2001. - 246 с. 7. Бартольд, В. В. Ислам и культура мусульманства / В. В. Бартольд. - Москва : Изд-во ВолГУ, 1992. - 112 с. **Axborot manbalar:** 8. lex.uz 9. journalist.com 10. Norma.uz
	Samarqand davlat chet tillar instituti tomonidan ishlab chiqilgan va institut Kengashining 2022-yil "30" 06 dagi "11"-sonli bayoni bilan tasdiqlangan.
	Fan/modul uchun mas'ullar: **N.G'.Shodmonqulov** – SamDChTI, "O'zbek tili va adabiyoti" kafedrasi o'qituvchisi. **M. A. Xudayberdiyeva** – SamDChTI, "O'zbek tili va adabiyoti" kafedrasi o'qituvchisi
	Taqrizchilar: **O'.O'.Qo'ldoshev** - SamDChTI, "Tarjima nazariyasi va amaliyoti" kafedrasi mudiri, (PhD). **F.I. Toshev** – "Zarafshon" va "Самаркандский вестник" gazetalari birlashgan tahririyati bosh muharriri